

Първитѣ дубровчани се заселили въ Шуменѣ презъ 16 в. Вѣроятно не много по-късно отъ заселването си въ Провадия, нѣкои дубровчани сж идвали презъ лѣтния сезонъ въ Шуменѣ, за да закупватъ кожи за износъ. Поради голѣмото изобилие на всѣкакъвъ видъ добитѣкъ въ околнитѣ села, градътъ скоро станалъ значителенъ табашки центръ, населенъ предимно отъ турци, които имали въ свои рѣще цѣлия стопански животъ на града. Тукъ сжщо така твърде рано се образувала и голѣма еврейска колония.

Отъ 1589 г. сж запазени първитѣ сведения за дубровнишката търговия въ Шуменѣ. Единъ турчинъ отъ Пловдивъ — Хаджи Хасанъ, по професия табакъ, ималъ да взема отъ нѣкой си евреинъ 30,000 аспри. Евреитѣ поели задължението да изплатятъ, чрезъ пълномощника на турчина Радо ди Радо, сумата въ стока, съ разни червени и други платове, чрезъ посредничеството на Моисъ Меламедъ и Иосифъ Коенъ, евреи отъ Сараево. Действително, презъ следующия месецъ Радо ди Радо заявилъ, че Хаджи Хасанъ отъ Шуменѣ билъ удовлетворенъ¹⁾. Споменатия въ този документъ Радо ди Радо е дубровчанинъ. Той приелъ да посредничи въ тази здѣлка, защото билъ постоянно въ движение, отивайки по търговия по българскитѣ градове. Това име е добре известно и отъ други източници и то като на търговецъ въ Никополъ 30 години преди това. Града Пловдивъ, като голѣмъ експортенъ центръ на кожи, билъ въ непосредствени търговски връзки съ Шуменъ и то, предимно чрезъ посредничеството на турцитѣ, които почти не срещали чужда конкуренция въ Шуменѣ. Дубровчанитѣ въ този градъ не били повече отъ 3—4 кжши. Така въ една релация на католишкия свещеникъ Иеронимо отъ 1581 г. се казва следното за Шуменъ: „Сомма (Somma) градче далеко 1 день отъ Провадия . . . има три латински кжши на дубровнишки търговци, всичко 6 души²⁾).

Шуменъ е билъ градъ сравнително по-рѣдко посещаванъ отъ дубровчанитѣ и това е причината, че въ различни източници се среща подъ различно название. Рѣдко името на градътъ е дадено правилно. Среща се: Somma³⁾, Sumeno⁴⁾, Suman⁵⁾, Sciumagn⁶⁾, Sciuman⁷⁾, Scuman⁸⁾, Sumen⁹⁾ и само единъ пжтъ Schumman¹⁰⁾.

Презъ 1595 г. Шуменъ се споменава въ релацията на Павелъ Джорджичъ като градъ въ Добруджа¹¹⁾. Като такъвъ се споменава и отъ Хаджи Калфа. По-ценни сведения за неговата търговия се нами-

¹⁾ Div. not. т. 125 f. 26.

²⁾ „Somma casale, lontano di Provalida una giornata verso maestro, ha tre case di latini mercanti Ragusei, sono persone sei“. Fermentžin, 9.

³⁾ Fermentžin, 9.

⁴⁾ Div. not. т. 125 f. 26.

⁵⁾ „Testamentum Pauli Petrovich defuncti Suman“. Test. т. 61 f. 8.

⁶⁾ Писмо на M. Gozze e N. Bona — Sciumagn, li 22 di Luglio 1678. fasc. 48 № 1859.

⁷⁾ Fermentžin, 31.

⁸⁾ п. т. 77.

⁹⁾ п. т. 263.

¹⁰⁾ „Pietro di Gioan in Schumman“. Писмо отъ Constantinopoli — fasc. 37 № 1784 (кореспонденцията на Lucha Barcha).

¹¹⁾ Макушевъ, В. Mon. Hist. Slav. merid. т. II въ гласник српска ученое друштва, Београд, IV, 1882, стр. 242.